

Varga Imre Solt

Luxemburgi Zsigmond és a huszita háborúk kezdete (1419-1420)

Hogyan fordul a király a huszita kérdés felé?

1419. augusztus 16-án IV. Vencel cseh király halálával megüresedett a cseh trón. A husziták szélsőséges részét leszámítva mindenki Luxemburgi Zsigmondot ismerte el a cseh trón jogos örökösének, részint azért, mert Vencel még 1396-ban megtette vikáriusának, részint pedig azért, mert ő volt a Luxemburgi-ház utolsó férfi tagja. Zsigmond azonban több okból kifolyólag sem indult egyből Prágába. Egyrészt nagyjából 6,5 éves külföldi utazást követően tért vissza Magyarországra, a török fenyegetés másfél évtizednyi viszonylagos nyugalmat követően ismét erősödött, olyannyira, hogy 1417-ben Szörényvár is elesett. 1418-ban a Velencei Köztársaság az 1413-ban megkötött ötéves fegyverszünetet követően több várost visszafoglalt a terra fermán, illetve fenyegette a magyar kézen maradt dalmáciai városokat. Ezek mellett Zsigmond feladatává vált II. Ulászló lengyel király és Küchmeister Mihály nagymester közti konfliktus kezelése, mint felkért döntőbíró.

Emiatt a hadjárat végül csak 1420 májusának elején indult el, vagyis bő 8,5 hónappal Zsigmond bátyjának, Vencelnek halála után. Ez egy igen hosszú idő, mialatt Zsigmond viszonya a husziták irányába érdekes fejlődést mutatott. A husziták kezdetben próbálták tárgyalásokon keresztül elfogadtatni Zsigmonddal feltételeiket, cserébe a cseh koronáért. Zsigmond azonban több okból sem fogadhatta, illetve fogadta el ezeket a feltételeket, sőt, valószínű, hogy már az elejétől kezdve egy hadjáratlalt akarta lezárni a huszita kérdést. Milyen tényezők játszhattak szerepet Zsigmond döntéseiben? Minek köszönhető, hogy az 1420-as hadjárat nem járt sikerrel?

Jelen előadásomban szeretném bemutatni azt a folyamatot, ami Vencel halálától Zsigmond nem hivatalos koronázásáig, vagyis 1420. július 30-ig azt eredményezte, hogy az esetleges tárgyalások, vagy egy határozott hadjárat helyett miért egy elhúzódó háború alakult ki. Ehhez elsősorban a Zsigmondkori oklevéltárat, illetve többek közt olyan szakirodalmi munkákat használtam fel, mint a Skorka Renáta-féle Eberhardt Windecke emlékiratai, Tóth-Szabó Pál A cseh-huszita mozgalmak és uralom története Magyarországon vagy František Palacký A huszitizmus története c. munkája.

Kutatásom fő vonalát az eseménytörténet adja, viszont figyelembe veszem az akkor aktuális külpolitikai viszonyokat, a Zsigmond által elérhető pénzüsszegeket, ezáltal a hadsereg finanszírozását is vizsgálva, amit a perhalasztásokkal és adományozásokkal összevetve a sereg lehetséges létszámának meghatározására is felhasználnék. Az eddigi eredményeim elsősorban az 1420-as nyári hadjáraton résztvevő magyar sereg létszámának körülbelüli becsléséhez, illetve a lehetséges útvonalának részleges feltérképezéséhez kötődnek.

A továbbiakban a lehető legpontosabb információkért az eredeti latin oklevelek vizsgálatát, illetve több külföldi forrás és szakirodalmi munka bevonását tervezem. Ezekről a hadjáratok finanszírozásának árnyalását várom a Zsigmond számára elérhető csehországi anyagi források bevonásával, illetve a huszita és birodalmi seregek létszámadatainak pontosabb becslésére számítok.

Véleményem szerint a huszita hadjáratok nem kapnak olyan hangsúlyt, mint amelyet valójában érdemelnek, tekintve, hogy milyen hatással voltak Kelet-Közép-Európa késő középkori és kora újkori történetére, ennek megfelelően kevésbé kutatott téma volt a magyar történettudomány berkein belül, köszönhetően többek közt a hiányos forrásanyagnak. A kutatásom hasznosulási területe ezért leginkább a hiánypótlás, illetve az adott időszak történetének frissítése lenne a modern szakirodalmi munkák segítségével.